

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

DATUM 26 november 2021
ONZE REF. 2021/AA/jvo/030
ONDERWERP Commissiedebat EZK Innovatie – 8 december 2021

Geachte leden van de Kamercommissie EZK,

Op woensdag 8 december spreekt u met elkaar over innovatie. Op de agenda staan generieke innovatie-instrumenten zoals de WBSO en de PPS-toeslagregeling, maar ook specifiekere regelingen zoals het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid, de Eindrapportage Verkenning procesinnovatie en de afdoening van de motie over mogelijkheden om de introductie van zonneauto's te versnellen. Hoe relevant het is om te blijven investeren in innovatie, werd recent bevestigd door onze oosterburen. De nieuwe Duitse regeringscoalitie heeft namelijk als doel gesteld om in 2025 3,5% van het BBP te investeren in innovatie. Daar steekt de 2,16% BBP die we in Nederland investeren schril bij af, maar wellicht formuleert een Nederlands regeerakkoord daar op korte termijn een antwoord op om ook in Nederland tot minimaal 3% te komen. Hoopvol in dat licht was de ambitie die VVD en D66 afgelopen zomer verwoordden in het zogenaamde 'bouwstenen document', om "de meest innovatieve, duurzame en concurrerende economie in 2030 van de wereld" te worden. Omdat u over die opgave gaat, willen wij u in deze brief enkele overwegingen meegeven. Concreet pleit FME voor:

- Het verhogen van de **PPS-toeslag** naar 50%, om publiek-private samenwerking op het gebied van innovatie in Nederland te versterken ;
- Het indexeren en meerjarig vaststellen van de **WBSO en de Innovatiebox**.
- Het verminderen van de complexiteit van de governance van **het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid**;
- Structurele financiering van **Smart Industry Fieldlabs**, gericht op skills-programma's en kennisontwikkeling ten aanzien van digitalisering binnen de fabriek en de industriële keten;
- Verruiming van het stelsel van garantstellingen of het uitbreiden van de **financiering van kleine subsidies** (tot €15.000) voor de activatie van MKB-bedrijven die de doelgroep vormen.
- Nationale harmonisering van het versnipperde landschap van **innovatie-voucherregelingen**.

Over FME

FME is de ondernemersorganisatie voor de technologische industrie. Onze 2.200 leden zijn technostarters, handelsbedrijven, middelgrote en kleine industrie (MKI) en grote industrie/multinationals die actief zijn in de sectoren metaal, elektronica, elektrotechniek en kunststof. Er werken bij onze leden 220.000 medewerkers. De gezamenlijke omzet van de FME-leden bedraagt € 108 miljard en zij exporteren voor € 51 miljard. Daarmee realiseren de FME-leden een zesde van wat Nederland in totaal met export verdient.

Generieke innovatie instrumenten

Generieke instrumenten zoals de WBSO, de innovatiebox en de PPS-toeslag zijn erop gericht om het aantrekkelijk te maken voor bedrijven en kennisinstellingen om te investeren in innovatie. Daarmee dragen ze bij aan een positief investeringsklimaat, waarbij nieuwe technologieën voor maatschappelijke opgaven gefinancierd worden vanuit private en publieke middelen. Een belangrijk instrument in dat opzicht is de PPS-toeslag. De recente

evaluatie van de PPS-toeslagregeling door Dialogic¹ toont de waarde van de regeling, maar laat ook zien dat meer gedaan kan en moet worden om de PPS- toeslagregeling toegankelijk en aantrekkelijk te maken voor het MKB. Dat verhoogt ook de doelmatigheid van de regeling, zo blijkt ook uit de Dialogic evaluatie die nadrukkelijk laat zien dat de verhoging van de toeslag van 25% naar 30% positief heeft uitgekapt. Bovendien is uitbreiding van de PPS-toeslag van belang om het aantrekkelijker te maken voor bedrijven, uit Nederland en uit het buitenland, om hier hun R&D-afdelingen op te zetten. Analyses van het Rathenau Instituut² laten namelijk zien dat Nederlandse bedrijven steeds meer investeren in R&D-projecten elders.

- *FME pleit daarom voor het verhogen van de **PPS-toeslag** naar 50%, om publiek-private samenwerking op het gebied van innovatie in Nederland te versterken. Daarmee bewegen we richting de 3%-doelstelling.*

Vorig jaar werd besloten om het belastingtarief binnen de Innovatiebox te verhogen van 7% naar 9%, terwijl die in 2018 ook al verhoogd was van 5% naar 7%. Gelijktijdig werd de WBSO éénmalig verruimd door de inzet van onderbestedingen op de WBSO. Aangezien die verruiming per komend jaar verval, is netto sprake van een bezuiniging op de fiscale stimulering van innovatie voor het Nederlandse bedrijfsleven. Die bezuiniging op zichzelf is al onwenselijk, maar vooral de fluctuaties in het innovatiebeleid zijn schadelijk. Bedrijven maken innovatie-planningen voor tien jaar vooruit. Wanneer ze niet uit kunnen gaan van de stabiliteit en betrouwbaarheid van overheidsbeleid, kunnen ze in hun innovatie-planning niet bouwen op dat beleid. Dat zorgt ervoor dat bedrijven investeringen niet rond krijgen die ze anders wel hadden willen doen, of er voor kiezen om nieuwe R&D-afdelingen elders op te richten.

- *FME pleit daarom voor respectievelijk het indexeren en meerjarig vaststellen van de **WBSO en de Innovatiebox**.*

Specifieke innovatieregelingen

Naast de generieke stimulering van innovatie, zijn er specifieke sectoren en technologieën die dermate cruciaal zijn, dat ze om maatwerk vragen. Denk aan digitalisering van productieprocessen (*smart industry*), wat een zogenaamde ontsluitende technologie of sleuteltechnologie (*enabling technology*) is waarop alle andere sectoren hun innovaties kunnen bouwen. Of denk aan een sector als de ruimtevaart, waar technologieën ontwikkeld en getest worden, die vervolgens hun weg in de brede maatschappij vinden. Daarom vragen specifieke uitdagingen en sectoren ook om specifiek beleid.

Een concreet voorbeeld is het stimuleren van de productie van zonneauto's in Nederland. De initiële productie van dergelijk innovatief duurzaam vervoer is kostbaar, maar een aantrekkelijk fiscaal klimaat voor de verkoop van zonneauto's zou de marktvoorwaarden scheppen waarbinnen producenten snel door schaalvoordeel de kosten kunnen drukken. Met andere woorden: een specifieke regeling voor een lage bijtelling voor zonneauto's, zou ertoe leiden dat de auto's binnen enkele jaren goedkoper zouden worden en daarmee snel een bijdrage kunnen leveren aan de verduurzaming van onze mobiliteit. FME is dan ook teleurgesteld over de afdoening van de motie van het lid de Jong c.s. over zonneauto's (Kamerstuk 32 637, nr. 458, d.d. 29 juni 2021), waarin het kabinet weinig mogelijkheden ziet om maatwerk te leveren en Nederland koploper te maken op een nieuwe generatie duurzaam persoonsvervoer. Wellicht dat een nieuw kabinet tot andere inzichten komt.

Missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid

In de kern worden specifieke innovatieregelingen gevat onder het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid (MTIB). Het zijn immers de maatschappelijke missies waarvoor technologische innovaties oplossingen bieden. FME is tevreden met de analyse van het MTIB die u bespreekt. Digitalisering wordt terecht als dwarsdoorsnijdend onderwerp aangemerkt, hoewel FME er ook op blijft wijzen dat dit niet moet betekenen

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2021/09/30/evaluatie-pps-toeslagregeling-2016---2020/bijlage-2-bij-kamerbrief-aanbieding-resultaten-evaluatieonderzoek-pps-toeslagregeling.pdf>

² <https://www.rathenau.nl/nl/wetenschap-cijfers/geld/wat-geeft-nederland-uit-aan-rd/financiering-en-uitvoering-van-rd-nederland>

dat digitalisering op zichzelf geen maatschappelijke uitdaging en missie is. Ook kan FME zich vinden in de suggesties voor verbeteringen die uit de enquête onder de KIC partners naar voren komen.

- *FME pleit daarom voor het verminderen van de complexiteit van de governance van **het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid**. Dat moet onder meer samenwerking aan horizontale thema's, zoals digitalisering en internationalisering bevorderen.*

Procesinnovatie

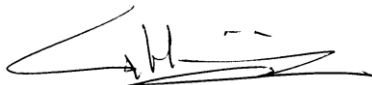
Op het gebied van procesinnovatie is een schaa sprong nodig. De technologische industrie werkt hard om haar productienetwerk en -processen te optimaliseren. De ambitie is groot. In 2025 onderhoudt Nederland het snelst lerende, meest flexibele en beste digitaal verbonden productienetwerk van Europa. Hierdoor kan het MKB de stuwende kracht van haar banenmotor in stand blijven houden. Om deze doelstelling te bereiken blijft er de komende jaren werk aan de winkel. Het succesvolle Smart Industry programma zal een schaa sprong moeten maken. Met deze schaa sprong wordt geanticipeerd op diverse knelpunten die bedrijven uit de technologische industrie ervaren bij procesinnovatie zoals omschreven in het onlangs door Technopolis gepubliceerde rapport 'Verkenning Procesinnovatie'³.

De worsteling met procesinnovatie is het grootst bij bedrijven die willen aanhaken maar hier niet of nauwelijks in slagen. FME vraagt aandacht voor de beperkingen die dit 'peloton' aan (volgende) bedrijven uit het MKB ervaart. Een integrale benadering van deze problematiek combineert het stimuleren van de ontwikkeling met de concrete toepassing van procesinnovatie. Zo kan worden gewerkt aan onder andere het verkleinen van tekorten aan kennis en kunde bij het MKB om een besluit, plan van aanpak of business case te realiseren. De fase waarin procesinnovatie vervolgens geïmplementeerd wordt mag niet over het hoofd worden gezien.

- *FME pleit daarom voor:*
 - *de structurele financiering van **Smart Industry Fieldlabs**, gericht op skills-programma's en kennisontwikkeling ten aanzien van digitalisering binnen de fabriek en de industriële keten. Hiermee kan effectiever ingezet worden op bovenregionale samenwerking, activatie van en kennisdeling binnen het MKB.*
 - *Verruiming van het stelsel van garantstellingen of het uitbreiden van de **financiering van kleine subsidies** (tot €15.000) voor de activatie van MKB-bedrijven die de doelgroep vormen. Voor het MKB blijft het namelijk lastig om personeelsleden vrij te spelen voor het ontwikkelen en toepassen van procesinnovatie.*
 - *Nationale harmonisering van het versnipperde landschap van **innovatie-voucherregelingen**. Daarmee worden de innovatie-vouchers toegankelijker voor het MKB en wordt het makkelijker voor bedrijven om hun weg te vinden in een complex landschap van procesinnovatie.*

FME is uiteraard graag bereid om het bovenstaande schriftelijk of mondeling nader toe te lichten. Daarvoor kunt u contact opnemen met Adriaan Andringa, Public Affairs adviseur (adriaan.andringa@fme.nl of 06-281 652 59).

Met vriendelijke groet,

Geert Huizinga
Directeur belangenbehartiging FME

³ https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A05763#